Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

9. märts 2017 * [1]

Eelotsusetaotlus — Advokaatide teenuste osutamise vabadus — Liikmesriikide õigus reserveerida teatavale advokaatide rühmale õigus koostada ametlikke dokumente kinnisasjaga seotud õiguste loomiseks või üleandmiseks — Liikmesriigi õigusnormid, mis nõuavad, et kinnistusraamatu kandeavaldusel oleva allkirja õigsus oleks notari poolt kinnitatud

Kohtuasjas C-342/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Oberster Gerichtshof'i (Austria kõrgeim kohus) 19. mai 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. juulil 2015, menetluses

Leopoldine Gertraud Piringer,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president J. L. da Cruz Vilaça, Euroopa Kohtu asepresident A. Tizzano (ettekandja) ning kohtunikud M. Berger, A. Borg Barthet ja F. Biltgen,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 8. juuni 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Leopoldine Gertraud Piringer, esindajad: *Rechtsanwalt* S. Piringer, *Rechtsanwalt* W. L. Weh ja *Rechtsanwalt* S. Harg,

— Austria valitsus, esindajad: G. Eberhard, M. Aufner ja C. Pesendorfer,

— Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Vláčil ja M. D. Hadroušek,

— Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze, J. Möller, D. Kuon ja J. Mentgen,

— Hispaania valitsus, esindajad: M. J. García-Valdecasas Dorrego ja V. Ester Casas,

— Prantsuse valitsus, esindajad: G. de Bergues, D. Colas ja R. Coesme,

— Läti valitsus, esindajad: I. Kalniņš ja J. Treijs-Gigulis,

* *Kohtumenetluse keel: saksa.

1 — Käesoleva otsuse punkte 8, 11, 13, 14, 15, 16, 24, 27, 31, 33, 39, 47, 48, 50, 51, 55, 66, 67, 68 ja 71 ning resolutsiooni punkte 1 ja 2 on pärast selle elektroonilist avaldamist keeleliselt muudetud.

— Luksemburgi valitsus, esindaja: D. Holderer, keda abistas advokaat F. Moyse,

— Poola valitsus, esindajad: M. B. Majczyna, D. Lutostańska ja A. Siwek,

— Sloveenia valitsus, esindaja: B. Jovin Hrastnik,

— Euroopa Komisjon, esindajad: G. Braun ja H. Støvlbæk,

olles 21. septembri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada nõukogu 22. märtsi 1977. aasta direktiivi 77/249/EMÜ õigusteenuste osutamise vabaduse tulemuslikuma elluviimise kohta (EÜT 1977, L 78, lk 17; ELT eriväljaanne 06/01, lk 52) artikli 1 lõike 1 teist lõiku ja ELTL artiklit 56.

2 Taotlus esitati Austria kodaniku Leopoldine Gertraud Piringeri ja Bezirksgericht Freistadt'i (Freistadti linnakohus, Austria) vahelises kohtuvaidluses, mille ese on viimase keeldumine kavandatud kinnisasja müügi kohta Austria kinnistusraamatusse märke tegemisest.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 77/249 teine põhjendus on sõnastatud järgmiselt:

„käesolev direktiiv käsitleb üksnes neid meetmeid, mille eesmärgiks on hõlbustada [advokaatide] aktiivset tegevust […]teenuste osutamisel; asutamisõiguse tulemuslikumaks rakendamiseks on vaja üksikasjalikumaid meetmeid". [Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna direktiivi eestikeelne tõlge on ebatäpne.]

4 Selle direktiivi artikli 1 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse selles sätestatud ulatuses ja tingimustel [advokaatide tegevusele, millega nad tegelevad oma teenuste osutamisel].

Liikmesriigid võivad, direktiivi sisust olenemata, reserveerida teatavale [advokaatide] rühmale õiguse koostada ametlikke dokumente pärandvara valitsemiseks ja kinnisasjaga seotud õiguste loomiseks või üleandmiseks.

[2. „Advokaat" on iga isik, kellel on õigus kutsetegevusega tegelemisel kasutada üht järgmist kutsenimetustest:]

[…]*Iirimaa:*	barrister, solicitor,
[…] *Ühendkuningriik:*	advocate, barrister, solicitor,

[…]".

[Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna direktiivi eestikeelne tõlge on ebatäpne.]

5 Selle direktiivi artikkel 4 sätestab:

„1. Kliendi esindamine kohtumenetluses või suhtlemisel avaliku võimu organitega peab toimuma vastuvõtvas liikmesriigis sealsetele [advokaatidele] kehtestatud tingimuste kohaselt, välja arvatud nõue elukoha või kutseorganisatsiooni kuulumise kohta vastuvõtvas liikmesriigis.

[…]

4. [Advokaat], kes tegeleb lõikes 1 nimetatust erineva tegevusega, peab järgima kutsealase käitumise tingimusi ja reegleid, mis kehtivad selles riigis, kust ta on tulnud, sealjuures vastuollu minemata nende reeglitega, mis reguleerivad vastavat elukutset vastuvõtvas liikmesriigis, eriti reeglitega, mis käsitlevad [advokaadi] tegevuse ühildamatust teiste tegevustega kõnealuses riigis [...]. Viimati nimetatud reegleid kohaldatakse, kui [advokaadil], kes ei pärine vastuvõtvast liikmesriigist, on võimalik neid järgida, ja sellises ulatuses, kui nende järgimine on objektiivselt põhjendatud, et tagada kõnealuses riigis [advokaatide] korrektne tegutsemine, elukutse hea maine ja ühildamatuse reeglite järgimine.“ [Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna direktiivi eestikeelne tõlge on ebatäpne.]

6 Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivi 98/5/EÜ, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon (EÜT 1998, L 77, lk 36; ELT eriväljaanne 06/03, lk 83), põhjenduses 10 on märgitud:

„[…] siiski tuleks, nagu ka direktiivis 77/249/EMÜ, ette näha võimalus jätta Ühendkuningriigis ja Iirimaal päritolumaa kutsenimetuse all tegutsevate advokaatide tegevusest välja teatavate ametlike dokumentide ettevalmistamine kinnisvara- ja pärandiasjades; käesolev direktiiv ei mõjuta sätteid, mille alusel teatav tegevus on igas liikmesriigis reserveeritud muudele kutsealadele peale advokaadikutse; […]“

7 Selle direktiivi artikli 5 „Tegevusvaldkonnad“ lõige 2 sätestab:

„Liikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil teatava kategooria advokaatidel valmistada ette dokumente surnute pärandvara valitsemisõiguse omandamiseks ja kinnisasjaga seotud õiguste loomiseks või üleandmiseks, mis on muudes liikmesriikides reserveeritud muudele kutsealadele peale advokaatide, võivad jätta sellest tegevusest välja advokaadid, kes praktiseerivad kutsenimetuse alusel, mis on antud mõnes viimati nimetatud liikmesriigis.“

Austria õigus

8 2. veebruari 1955. aasta üleriigilise kinnistusraamatu seaduse (Allgemeines Grundbuchsgesetz) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (*BGBl* I, nr 87/2015; edaspidi „GBG“) § 31 sätestab:

„1. Kinnistusraamatu kande võib teha [...] ainult ametliku dokumendi või sellise eraõigussuhet reguleeriva dokumendi alusel, millel on isikute allkirjad kinnitanud kohus või notar ja füüsiliste isikute puhul sisaldab tõestuspealdis ka sünniaega.

[…]

3. Välisriigi dokumentide õigsuse tõestamist reguleeritakse rahvusvahelistes lepingutes. Dokumendid, mille on tõestanud Austria esindusorgan, kes on pädev neid väljastama või tõestama, või selle riigi esindusorgan, kus need on väljastatud või tõestatud, ei vaja täiendavat tõestamist.

[…]“.

9 GBG § 53 sätestab:

„1. Omanikul on õigus nõuda kavandatava võõrandamise või pantimise kohta kinnistusraamatusse märke tegemist, et tagada selle avalduse esitamise hetkest võõrandamise või pantimise tagajärjel sissekantavatele õigustele kinnistusraamatu järjekoht.

[…]

3. Sellise avalduse alusel on võimalik teha märge ainult juhul, kui kinnistusraamatust nähtuva olukorra järgi saab avalduse esemeks olevat õigust kinnistusraamatusse kanda või kehtivat õigust kustutada ja kui avaldusel oleva allkirja on kinnitanud kohus või notar. Kohaldamisele kuuluvad § 31 lõiked 3–5.

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

10 L. G. Piringerile kuulub pool Austrias asuvast kinnisasjast.

11 25. veebruaril 2009 allkirjastas ta Tšehhi Vabariigis kandeavalduse järjekoha märke tegemiseks Austria kinnistusraamatusse seoses temale kuuluva kinnisasja osa kavandatava võõrandamisega. Avalduse esitaja allkirja õigsuse sel avaldusel kinnitas Tšehhi advokaat, kes vastavalt Tšehhi õigusele lisas kinnitusmärke, mis sisaldas muu hulgas põhikohtuasja hageja sünniaega ja andmeid tema poolt oma isiku tuvastamiseks esitatud dokumentide kohta. Kinnitusmärkes kinnitab alla kirjutanud advokaat, et L. G. Piringer andis avalduse ühele eksemplarile allkirja omakäeliselt ja tema juuresolekul.

12 15. juulil 2014 esitas L. G. Piringer selle kandeavalduse Bezirksgericht Freistadtile (Freistadti linnakohus, Austria), kes peab kinnistusraamatut. Ta lisas oma kandeavaldusele muu hulgas 10. novembril 1961 Austria Vabariigi ja Tšehhoslovakkia Sotsialistliku Vabariigi vahel sõlmitud lepingu, mis käsitleb õigusalast koostööd tsiviilasjades, riiklike dokumentide tunnustamist ja õigusalase teabe vahetamist (*BGBl.* nr 309/1962), mis on senini kohaldatav kahepoolsetes suhetes Tšehhi Vabariigiga (*BGBl.* III. nr 123/1997; edaspidi „Austria-Tšehhi leping“).

13 See kohus jättis 18. juuli 2014. aasta otsusega nimetatud avalduse rahuldamata põhjendusel, et põhikohtuasja hageja allkirja õigsust ei olnud kinnitanud kohus või notar, nagu nõuab GBG § 53 lõige 3. Lisaks sellele leidis kohus, et allkirja õigsuse kinnitamisele Tšehhi advokaadi poolt ei ole Austria-Tšehhi leping kohaldatav. Igal juhul märkis kohus, et L. G. Piringeri esitatud kinnituspealdises puudub viidatud lepingu artiklites 21 ja 22 nõutud ametlik pitser.

14 Landesgericht Linz (Linzi piirkondlik kohus, Austria) jättis 25. novembri 2015. aasta määrusega 18. juulil 2014 kuulutatud otsuse muutmata, märkides muu hulgas, et kuigi allkirja õigsust kinnitav avaldus on Tšehhi õiguse tähenduses ametlik dokument, kohaldatakse selle Austrias tunnustamise suhtes Austria-Tšehhi lepingu artikli 21 lõiget 2. Kuna aga selle sätte alusel tunnustatakse vastastikku ainult pealdisi, millega kinnitatakse allkirja õigsust eraõiguslikul dokumendil, kui selle pealdise on dokumendile kandnud „Austria kohus, haldusasutus või notar“, ei oleks selle kohaldamisala laiendamine pealdisele, mille on teinud Tšehhi advokaat, vastuolus mitte üksnes selle artikli sõnastuse, vaid ka lepingu poolte tahtega.

15 Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim kohus), kellele L. G. Piringer esitas kassatsioonkaebuse, leiab sisuliselt, et Austria-Tšehhi leping ei ole käesolevas asjas kohaldatav, ning ta kahtleb, kas GBG § 53 lõikes 3 kehtestatud notariaalse kinnitamise nõue on liidu õigusega kooskõlas.

16 Neil asjaoludel otsustas Oberster Gerichtshof (kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [direktiivi 77/249] artikli 1 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik võib välistada advokaatide õigusteenuste osutamise vabadusest õiguse kinnitada allkirja õigsust kinnisasjaga seotud asjaõiguste loomiseks või üleandmiseks nõutavatel dokumentidel ja reserveerida selle õiguse notaritele?

2. Kas ELTL artiklit 56 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus kinnistusraamatut pidava riigi (Austria) õigusnorm, mis näeb ette, et kinnisasjaga seotud asjaõiguste loomiseks või üleandmiseks nõutavatele dokumentidele antud allkirja õigsuse kinnitamise õigus reserveeritakse notaritele ja nimelt nii, et selle tagajärjel ei tunnustata Tšehhi Vabariigis tegutseva advokaadi poolt selles riigis antud kinnitust allkirja õigsuse kohta kinnistusraamatut pidavas riigis, kuigi sellel kinnitusel on Tšehhi õiguse kohaselt sama õiguslik jõud, mis ametlikul kinnitamisel, ja kas seda tuleb tõlgendada nii

seetõttu, et:

a) küsimus, kas kinnistusraamatut pidavas riigis tuleb tunnustada Tšehhi Vabariigis tegutseva advokaadi poolt selles riigis antud kinnitust kandeavaldusele antud allkirja õigsuse kohta, puudutab sellise advokaaditeenuse osutamist, mida kinnistusraamatut pidavas riigis tegutseval advokaadil ei ole võimalik osutada, ja kõnesoleva kinnituse tunnustamisest keeldumine ei kuulu seetõttu teenuste osutamise vabaduse piirangute keelu alla,

või

b) selle tegevuse jätmist notarite pädevusse õigustab eesmärk tagada dokumentide (tehinguid kajastavad dokumendid) õiguspärasus ja õiguskindlus ning seega ülekaalukas üldine huvi, olles lisaks vajalik selleks, et saavutada see eesmärk kinnistusraamatut pidavas riigis?“

Menetluse suulise osa uuendamise taotlus

17 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 82 lõike 2 alusel lõpetati menetluse suuline osa pärast kohtujuristi ettepaneku esitamist 21. septembril 2016.

18 Euroopa Kohtule 31. oktoobril 2016 esitatud dokumendiga taotles L. G. Piringer menetluse suulise osa uuendamist. Sisuliselt vaidles ta vastu teatud seisukohtadele, mis olid esitatud kohtujuristi ettepanekus, ja väitis, et huvitatud isikud ei ole vaielnud mitme argumendi üle, mida esitleti käesoleva eelotsusetaotluse seisukohast olulisena.

19 Selle kohta tuleneb ELTL artikli 252 teisest lõigust, et kohtujuristi ülesanne on avalikul kohtuistungil täiesti erapooletult ja sõltumatult teha põhjendatud ettepanekuid kohtuasjades, mis nõuavad tema osalust, kusjuures kohtujuristi ettepanek ega selle põhistus ei ole Euroopa Kohtule siduvad (kohtuotsus, 21.12.2016, nõukogu *vs* . Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika).

20 Seetõttu ei ole asjaolu, et pool ei nõustu kohtujuristi ettepanekuga – olenemata sellest, mis küsimust selles analüüsiti –, iseenesest põhjus, mis õigustaks menetluse suulise osa uuendamist (kohtuotsus, 21.12.2016, nõukogu *vs*. Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

21 Samas tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 83 võib Euroopa Kohus igal ajal, olles kohtujuristi ära kuulanud, uuendada määrusega menetluse suulise osa, kui ta eelkõige leiab, et tal ei ole piisavalt teavet või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle pooled või Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ei ole vaielnud.

22 Kuid Euroopa Kohus leiab, et käesolevas asjas on tal kogu vajalik teave esitatud küsimustele vastamiseks ja et seda teavet menetluse käigus käsitleti ning pooled said selle üle vaielda.

23 Neid asjaolusid arvestades ja olles kohtujuristi ära kuulanud, asub Euroopa Kohus seisukohale, et puudub menetluse suulise osa uuendamise vajadus.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

24 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 77/249 artikli 1 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu need, mida käsitletakse põhikohtuasjas ja millega reserveeritakse notaritele õigus kinnitada allkirja õigsust kinnisasjaga seotud asjaõiguste loomiseks või üleandmiseks nõutavatel dokumentidel, mis välistab seega võimaluse, et selles liikmesriigis tunnustataks niisugust kinnitamist mõne teise liikmesriigi advokaadi poolt.

25 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb kõigepealt kindlaks teha, kas põhikohtuasja asjaoludel on direktiiv 77/249 kohaldatav.

26 Selle kohta tuleb märkida, et direktiiv 77/249, mille eesmärk on muuta tulemuslikumaks advokaatide teenuste osutamise vabaduse tegelik elluviimine (kohtuotsus, 19.1.1988, Gullung, 292/86, EU:C:1988:15, punkt 15), on vastavalt selle artikli 1 lõikele 1 kohaldatav advokaatide tegevusele, millega nad tegelevad teenuste osutamise raames.

27 Seega on oluline kontrollida esiteks, kas kinnistusraamatu kandeavaldusel oleva allkirja õiguse kinnitamine, nagu seda tehti põhikohtuasjas, on „advokaadi tegevus“, ja teiseks, kas see kinnitamine toimus teenuste osutamise vabaduse sätete alusel selle normi tähenduses.

28 Kõigepealt tuleb märkida, et direktiiv 77/249 ei määratle selgelt, mida hõlmab mõiste „advokaadi tegevus“ selle direktiivi tähenduses. Nimelt, kuigi see direktiiv eristab esiteks kliendi kohtus või ametiasutustes esindamise ja kaitsmisega seotud tegevust, millele viidatakse eelkõige selle direktiivi artikli 4 lõikes 1, ja teiseks kõiki muid tegevusi, millele viidatakse eelkõige direktiivi artikli 4 lõikes 4 (vt kohtuotsus, 30.11.1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411, punkt 14), ei määratle direktiiv nende väljendite ulatust.

29 Kuid direktiivis 77/249 kasutatud mõiste „advokaat“ enda kohta näeb selle artikli 1 lõige 2 ette, et sellest mõistest tuleb aru saada nii, et see on „iga isik, kellel on õigus kutsetegevusega tegelemisel kasutada üht […] kutsenimetustest“, mida tunnustatakse kõigis liikmesriikides. Niisuguse määratlusega jättis liidu seadusandja liikmesriikide hooleks see mõiste ise sisustada, viidates kutsenimetustele, mille iga liikmesriik kehtestab nende isikute määratlemiseks, kellel on selle kutsetegevusega tegelemise õigus.

30 Neid asjaolusid arvestades tuleb asuda seisukohale, et ka nende tegevuste määratlemise osas, millega advokaadid võivad tegeleda, soovis liidu seadusandja – arvestades täpsustuste puudumist direktiivis 77/249 – jätta liikmesriikidele õiguse määrata ise kindlaks selle mõiste sisu, andes neile selles küsimuses suure kaalutlusõiguse.

31 Seetõttu tuleb direktiivi 77/249 tõlgendamise seisukohast märkida, et vastupidi sellele, mida väidavad Tšehhi ja Hispaania valitsus, hõlmab „advokaadi tegevus“ selle direktiivi tähenduses mitte ainult neid õigusteenuseid, mida advokaadid tavaliselt osutavad, nagu õigusnõustamine või kliendi esindamine ja

kaitsmine kohtus, vaid see võib hõlmata ka muud laadi teenuseid, nagu allkirja õigsuse kinnitamine. Selles suhtes ei oma tähtsust asjaolu, et mitte kõigis liikmesriikides ei osuta advokaadid viimati nimetatud teenuseid.

32 Lisaks tuleb täpsustada, et nagu nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust, on teatud liikmesriigid – nende seas muu hulgas Tšehhi Vabariik – ka tegelikult ette näinud nende territooriumil tegutsevate advokaatide õiguse neid muud laadi teenuseid osutada.

33 Teiseks tuleb kindlaks teha, kas advokaadi tegevusele, mis seisneb allkirja õigsuse kinnitamises, on kohaldatavad teenuste osutamise vabaduse sätted. Nimelt on direktiiv 77/249 kohaldatav allkirja õigsuse kinnitamises seisnevale advokaadi tegevusele ka ainult siis, kui selle tegevusega tegeletakse „teenuste osutamisel“, nagu tuleneb selle direktiivi artikli 1 lõikest 1.

34 Selle kohta tuleb meenutada, et nagu Euroopa Kohus on juba mitu korda otsustanud, võib teenuste osutamise võimaldamiseks teenuste osutaja minna liikmesriiki, kus asub teenuste saaja, või teenuste saaja minna teenuste osutaja asukohariiki. Kuigi ELTL artikli 57 kolmandas lõigus on sõnaselgelt mainitud nendest võimalustest esimest, sest sellega lubatakse teenust osutaval isikul ajutiselt jätkata oma tegevust liikmesriigis, kus seda teenust osutatakse, samadel tingimustel, mis see riik on seadnud oma kodanikele, on teine võimalus – mis täidab eesmärki kohaldada teenuste osutamise vabadust kõigi tasuliste teenuste suhtes, mida kaupade, isikute ja kapitali vaba liikumine ei hõlma – selle vajalik täiendus (vt muu hulgas kohtuotsus, 24.9.2013, Demirkan, C-221/11, EU:C:2013:583, punkt 34).

35 Nii tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et õigus teenuste osutamise vabadusele, mille ELTL artikkel 56 näeb ette liikmesriikide ja järelikult liidu kodanikele, hõlmab ka „passiivset“ teenuste osutamise vabadust, s.o teenuse saajate vabadust minna teenuse saamiseks teise liikmesriiki, ilma et seda takistaksid piirangud (vt muu hulgas kohtuotsus, 24.9.2013, Demirkan, C-221/11, EU:C:2013:583, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

36 Sellest tuleneb, et kuna direktiivi 77/249 eesmärk on muuta advokaatide teenuste osutamise vabaduse tegelik elluviimine tulemuslikumaks, tuleb seda tõlgendada nii, et seda kohaldatakse nii klassikalisel juhul, kui advokaat läheb oma teenuste osutamiseks liikmesriiki, kus ta püsivalt ei tegutse, kui ka juhul, mil selle kutsetegevuse esindaja kuhugi ei lähe, st kui teenuse saaja lahkub oma asu- või elukoha liikmesriigist, nagu põhikohtuasjas, et minna mõnda teise liikmesriiki seal tegutseva advokaadi teenuse saamiseks.

37 Arvestades eeltoodut ja et direktiivi 77/249 kohaldamise tingimused on käesolevas asjas täidetud, tuleb asuda seisukohale, et seda direktiivi saab kohaldada niisuguse juhtumi asjaoludel, nagu käsitletakse põhikohtuasjas.

38 Olles selle kindlaks teinud, tuleb rõhutada, et Oberster Gerichtshofi (kõrgeim kohus) esitatud küsimus puudutab just direktiivi 77/249 artikli 1 lõike 1 teise lõigu tõlgendamist. See säte kehtestab advokaatide teenuste osutamise vabaduse erandi, nähes ette, et liikmesriigid võivad reserveerida „teatavale advokaatide rühmale“ õiguse koostada ametlikke dokumente muu hulgas kinnisasjaga seotud õiguste loomiseks või üleandmiseks.

39 Konkreetselt soovib see kohus oma küsimuses sisuliselt teada, kas selle erandiga saab põhjendada Austria notaritele reserveeritud õigust kinnitada allkirjade õigsust kinnisasjaga seotud õiguste loomiseks või üleandmiseks vajalikel dokumentidel, mis võimaldab välistada, et advokaadid sellise tegevusega ei tegele.

40 Ent olgu märgitud, et direktiivi 77/249 artikli 1 lõike 1 teises lõigus ette nähtud erand ei puuduta üldiselt võetuna õigusteenuste osutajate eri kategooriaid, nii et liikmesriikidel on sellele sättele tuginedes õigus anda kinnisasjaga seotud õiguste loomiseks või üleandmiseks vajalike ametlike

dokumentide koostamisega tegelemise õigus ainult teatud õigusteenuste osutajate kategooriale nagu notarid, ja nii keelata välisriigi advokaatidel tegeleda selle tegevusega nimetatud liikmesriikide territooriumil.

41 See säte näeb aga ette väiksema ulatusega erandi, mis on suunatud just teatud kategooria advokaatidele, kes on ka *expressis verbis* määratletud selle direktiivi artikli 1 lõikes 2.

42 Nagu märgivad õigesti ka komisjon ja Saksamaa valitsus, võimaldab direktiivi 77/249 tekkelugu mõista selle sätte kehtestamise põhjuseid ja ulatust, kuivõrd see lisati Ühendkuningriigi ja Iirimaa jaoks, et võtta arvesse nende kahe liikmesriigi iseäralikku õiguslikku olukorda – nimelt esineb seal erinevat liiki advokaate, *barrister*'e ja *solicitor*'eid.

43 Täpsemalt pidi direktiivi 77/249 artikli 1 lõike 1 teises lõigus ette nähtud erand arvesse võtma nendes *Common Law* riikides kohaldatavat regulatsiooni, mille kohaselt on *solicitor*'itel ainupädevus koostada asjaõiguse valdkonna teatavaid õigusdokumente, samas kui direktiivi vastuvõtmise ajal koostasid teistes liikmesriikides neid dokumente vaid notarid või kohtud. Lisaks ei vaieldud vastu sellele, et niisugune tegevus ei kuulunud direktiivi 77/249 kohaldamisalasse.

44 Nagu toonitab kohtujurist oma ettepaneku punktis 34, on selle erandi eesmärk seega välistada, et selle tegevusega saaksid Ühendkuningriigis või Iirimaal tegeleda teiste liikmesriikide advokaadid. Seda tõlgendust toetab direktiivi 98/5 põhjendus 10, mille kohaselt tuleks, nagu ka direktiivis 77/249, ette näha võimalus jätta Ühendkuningriigis ja Iirimaal päritolumaa kutsenimetuse all tegutsevate advokaatide tegevusest välja teatavate ametlike dokumentide ettevalmistamine kinnisvara- ja pärandiasjades.

45 Samuti sätestab direktiivi 98/5 artikli 5 lõige 2, et „[l]iikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil teatava kategooria advokaatidel valmistada ette dokumente surnute pärandvara valitsemisõiguse omandamiseks ja kinnisasjaga seotud õiguste loomiseks või üleandmiseks, mis on muudes liikmesriikides reserveeritud muudele kutsealadele peale advokaatide, võivad jätta sellest tegevusest välja advokaadid, kes praktiseerivad kutsenimetuse alusel, mis on antud mõnes viimati nimetatud liikmesriigis".

46 Neil asjaoludel ja arvestades, et direktiivi 77/249 artikli 1 lõike 1 teises lõigus ette nähtud erand puudutab ainult teatud kindla kategooria advokaate, kellele asjassepuutuv liikmesriik on andnud õiguse tegeleda oma kutsetegevusega ühe kutsenimetuse all, mis on täpselt määratletud selles direktiivis endas, ja mitte muid elukutseid kui advokaadid, tuleb järeldada, et see säte ei ole põhikohtuasja asjaoludel kohaldatav.

47 Arvestades eeltoodut tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 77/249 artikli 1 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et see ei ole kohaldatav liikmesriigi niisuguste õigusnormide suhtes nagu need, mida käsitletakse põhikohtuasjas ja mis reserveerivad notaritele õiguse kinnitada allkirja õigsust kinnisasjaga seotud asjaõiguste loomiseks või üleandmiseks nõutavatel dokumentidel, mis välistab seega võimaluse, et selles liikmesriigis tunnustataks niisugust kinnitamist mõne teise liikmesriigi advokaadi poolt.

Teine küsimus

48 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artiklit 56 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi niisugused õigusnormid nagu need, mida käsitletakse põhikohtuasjas ja mis reserveerivad notaritele õiguse kinnitada allkirja õigsust kinnisasjaga seotud asjaõiguste loomiseks või üleandmiseks nõutavatel dokumentidel, mis välistab seega võimaluse, et selles liikmesriigis tunnustataks niisugust kinnitamist mõne teise liikmesriigi advokaadi poolt vastavalt tema tegevuskoha riigi õigusele.

49 Sellele küsimusele vastamiseks on oluline esiteks meenutada, et ELTL artikkel 56 ei nõua mitte ainult igasuguse riikkondsusel või kodakondsusel põhineva diskrimineerimise kaotamist teises liikmesriigis asutatud teenuseosutaja suhtes, vaid ka teenuse osutamise vabaduse kõigi piirangute kaotamist isegi juhul, kui need laienevad vahet tegemata nii selle riigi kui ka teiste liikmesriikide teenuseosutajatele, kui need võivad keelata, takistada või muuta vähem atraktiivseks selle teenuseosutaja tegevuse, kelle asukoht on mõnes teises liikmesriigis, kus ta samalaadseid teenuseid seaduslikult osutab (kohtuotsused, 18.7.2013, Citroën Belux, C-265/12, EU:C:2013:498, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 11.6.2015, Berlington Hungary jt, C-98/14, EU:C:2015:386, punkt 35).

50 Käesolevas asjas annab GBG § 53 lõige 3 ainult notaritele ja kohtutele pädevuse kinnitada allkirja õigsust kinnisasjaga seotud asjaõiguste loomiseks või üleandmiseks nõutavatel dokumentidel. Selle sätte kohaldamine tähendab, et mittediskrimineerivalt on välistatud võimalus, et Austrias tunnustataks sellist allkirja õigsuse kinnitamist kas selle või mõne teise liikmesriigi advokaadi poolt.

51 Ent kuna see säte ei luba tunnustada allkirja õigsuse kinnitamist mõne teise liikmesriigi advokaadi poolt, käesolevas asjas advokaadi poolt, kes tegutseb Tšehhi Vabariigis, kus ta vastavalt siseriiklikule õigusele osutab õiguspäraselt samalaadseid teenuseid, siis takistab selline pädevuse piiramine sellel kutsetegevuse esindajal pakkuda seda laadi teenuseid klientidele, kes tahavad neid kasutada Austrias. Lisaks, arvestades käesoleva kohtuotsuse punktides 34 ja 35 meenutatud kohtupraktikat, piirab selline reserveeritud pädevus Austria kodaniku kui sellise teenuse saaja vabadust minna Tšehhi Vabariiki, et saada sealt teenust, mis ei ole Austrias kinnistusraamatusse kande tegemiseks kasutatav.

52 Seega tuleb asuda seisukohale, et asjassepuutuv siseriiklik säte on käsitatav ELTL artikliga 56 tagatud teenuste osutamise vabaduse piiranguna.

53 Teiseks tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale võib niisugune piirang olla siiski lubatud ELTL artiklites 51 ja 52 avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu huvides sõnaselgelt sätestatud erandite alusel, mida kohaldatakse ka teenuste osutamise vabaduse valdkonnas vastavalt ELTL artiklile 62, või põhjendatud Euroopa Kohtu praktika kohaselt ülekaaluka üldise huvi tõttu, kui seda ei kohaldata diskrimineerivalt (vt kohtuotsus, 28.1.2016, Laezza, C-375/14, EU:C:2016:60, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika), ning kui see piirang on ka sellega taotletava eesmärgi elluviimise tagamiseks sobiv ega lähe kaugemale taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalikust (vt muu hulgas kohtuotsus, 17.3.2011, Peñarroja Fa, C-372/09 ja C-373/09, EU:C:2011:156, punkt 54 ning seal viidatud kohtupraktika).

54 Selle kohta tuleb toonitada, nagu teeb kohtujurist oma ettepaneku punktis 48, et 24. mai 2011. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Austria (C-53/08, EU:C:2011:338, punktid 91 ja 92) on Euroopa Kohus juba märkinud, et notarite pädevusse antud tõestamistegevus ei ole iseenesest seotud otsese ja eriomase osalemisega avaliku võimu teostamisel ELTL artikli 51 esimese lõigu tähenduses. Lisaks ei saa seada seda järeldust kahtluse alla asjaolu, et teatavate dokumentide või kokkulepete suhtes on ette nähtud nende tõestamise kohustus, sest vastasel juhul oleksid need tühised.

55 Järelikult ei saa selles EL toimimise lepingu sättes kehtestatud erandile käesoleva asja asjaoludel tugineda, seda enam, et see puudutab avalduse esitaja allkirja õigsuse kinnitamist, mitte selle dokumendi sisu tõestamist, millele see allkiri antakse.

56 Ent arvestades käesoleva kohtuotsuse punktis 50 täheldatud asjaolu, et GBG § 53 lõikes 3 ette nähtud notaritele reserveeritud pädevus on mittediskrimineeriv meede, tuleb kontrollida, kas seda ei saa põhjendada ülekaaluka üldise huviga, nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktis 53 meenutatud kohtupraktikast.

57 Käesolevas asjas väidavad Austria ametiasutused, et põhikohtuasjas käsitletava siseriikliku meetme eesmärk on tagada kinnistusraamatu süsteemi nõuetekohane toimimine ning eraõiguslike isikute vahel sõlmitud tehingute õiguspärasus ja õiguskindlus.

58 Ent esiteks, nagu toonitasid muu hulgas ka Austria ja Saksamaa valitsus, tuleb märkida, et eelkõige teatud liikmesriikides, kus on ladina-tüüpi notariaat, on kinnistusraamatul just kinnisasjadega tehtavate tehingute puhul väga suur tähtsus. Täpsemalt – iga kanne sellisesse kinnistusraamatusse, nagu on Austria kinnistusraamat, on õigusi tekitavate tagajärgedega, st et isiku õigus, kelle huvides see kanne tehakse, tekib alles selle kande tegemisega. Kinnistusraamatu pidamine on seega ennetava õigusemõistmise oluline osa, sest selle eesmärk on tagada seaduse nõuetekohane kohaldamine ja eraõiguslike isikute vahel sõlmitud tehingute õiguskindlus, mis kuuluvad riigi ülesannete ja vastutusalade hulka.

59 Neid asjaolusid arvestades panustavad siseriiklikud sätted, mis kohustavad kinnistusraamatusse tehtavate kannete õigsust kontrollima teatavate vannutatud kutsetegevuse esindajate nagu notarid teenuste kasutamise kaudu, kinnisasjadega seotud tehingute õiguskindlusesse ja kinnistusraamatu nõuetekohasesse toimimisse ning seostuvad üldisemalt korrakohase õigusemõistmise kaitsega, mis vastavalt Euroopa Kohtu praktikale on käsitatav ülekaaluka üldise huvina (vt selle kohta kohtuotsus, 12.12.1996, Reisebüro Broede, C-3/95, EU:C:1996:487, punkt 36).

60 Teiseks tuleb meenutada, et oma 24. mai 2011. aasta kohtuotsuses komisjon *vs*. Austria (C-53/08, EU:C:2011:338, punkt 96) otsustas Euroopa Kohus juba seoses asutamisvabadusega, et asjaolu, et notari tegevus järgib üldise huvi eesmärki, milleks on eelkõige eraõiguslike isikute vaheliste tehingute õiguspärasuse ja õiguskindluse tagamine, kujutab endast ülekaalukat üldist huvi, millega võib põhjendada võimalikke ELTL artikli 49 piiranguid, mis tulenevad notari tegevuse eripärast nagu piirangud, mis tulenevad neile kohaldatavast ametisse nimetamise menetlusest, nende arvu ja tööpiirkonna piiritlemine või ka nende tasustamise kord, nende sõltumatus, ametite ühitamatus ja notariameti eluaegsus, tingimusel, et need piirangud on nimetatud eesmärkide saavutamiseks sobivad ja vajalikud.

61 Ent analoogia alusel juba Euroopa Kohtu poolt eespool nimetatud kohtuotsuses otsustatuga tuleb asuda seisukohale, et need kaalutlused on kohaldatavad ka teenuste osutamise vabaduse piirangutele ELTL artikli 56 tähenduses.

62 Seetõttu tuleb tõdeda, et Austria valitsuse poolt esile toodud eesmärgid on käsitatavad ülekaaluka üldise huvina, millega saab põhjendada niisuguseid siseriiklikke õigusnorme nagu need, mida käsitletakse põhikohtuasjas.

63 Siiski tuleb veel kontrollida, kas põhikohtuasjas käsitletav meede vastab proportsionaalsuse nõudele käesoleva kohtuotsuse punktides 53 ja 60 meenutatud kohtupraktika tähenduses.

64 Nagu nähtub ka käesolevas asjas kohtuistungil Austria ametiasutuse poolt esitatud seisukohtadest, oli antud juhul kinnistusraamatusse kande tegemiseks notari sekkumine oluline ja vajalik, kuna selle kutsetegevuse esindaja osalemine ei piirdu mitte ainult teatud dokumendile allkirja andva isiku kindlakstegemisega, vaid notar tutvub ka koostatava akti sisuga, et tagada kavandatud tehingu õiguspärasus ja kontrollida hageja võimet teha õigustoiminguid.

65 Neid asjaolusid arvestades on see, et õigus tegeleda kinnisasjaga seotud õiguste loomiseks või üleandmiseks nõutavate dokumentide tõestamisega on reserveeritud ühe kutsetegevuse esindajate kindlale kategooriale, kellel on üldsuse usaldus ja keda asjassepuutuv liikmesriik eriliselt kontrollib, sobiv meede kinnistusraamatu süsteemi nõuetekohase toimimise eesmärgi ning eraõiguslike isikute vaheliste tehingute õiguspärasuse ja õiguskindluse eesmärgi saavutamiseks.

66 Lisaks on oluline märkida, et advokaadi tegevus, mis seisneb dokumentidele antavate allkirjade õigsuse kinnitamises, ei ole võrreldav notarite tõestamistegevusega ja et tõestamise korda reguleerivad rangemad sätted.

67 Selle kohta täpsustas käesolevas kohtuasjas peetud kohtuistungil Tšehhi valitsus, et kuigi Tšehhi advokaadil on küll õigus kinnitada allkirja õigsust teatud konkreetsetel asjaoludel, mis on ette nähtud teatud erinormides, tuleneb siiski selgelt Nejvyšší soud'i (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) kohtupraktikast, et allkirja õigsuse kohta Tšehhi advokaadi poolt tehtud kinnituspealdis ei tekita ametlikku dokumenti. Seetõttu ei ole pooltevahelise vaidluse korral see kinnitamine sama tõendusliku väärtusega kui kinnitamine notari poolt.

68 Nimetatud liikmesriigi hinnangul tuleneb sellest, et kui seda allkirja tuleks Austrias kinnistusraamatu kande tegemiseks õigena tunnustada, tekiks selle kinnitamise tulemusel – kuivõrd seda tuleks pidada võrdseks kinnitamisega notari poolt – ametlik dokument. Seetõttu saaks see Austrias erineva õigusjõu kui see, mis tal oleks Tšehhi Vabariigis.

69 Neid asjaolusid arvestades viiks see, kui advokaatide teenuste osutamise vabaduse kaalutlustel lõpetataks üldreeglina riigi kontrolli funktsiooni täitmine ja kinnistusraamatusse tehtavate kannete kontrolli tegelik tagamine, selleni, et häiritud oleks nii kinnistusraamatu süsteemi nõuetekohane toimimine kui ka eraõiguslike isikute vaheliste tehingute õiguspärasus ja õiguskindlus.

70 Sellest tuleneb, et asjassepuutuv siseriiklik meede ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik Austria valitsuse poolt esile toodud eesmärkide saavutamiseks.

71 Arvestades eeltoodut tuleb teisele küsimusele vastata, et ELTL artiklit 56 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus liikmesriigi niisugused õigusnormid nagu need, mida käsitletakse põhikohtuasjas ja mis reserveerivad notaritele õiguse kinnitada allkirja õigsust kinnisasjaga seotud asjaõiguste loomiseks või üleandmiseks nõutavatel dokumentidel, mis välistab seega võimaluse, et selles liikmesriigis tunnustataks niisugust kinnitamist mõne teise liikmesriigi advokaadi poolt vastavalt tema tegevuskoha riigi õigusele.

Kohtukulud

72 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. **Nõukogu 22. märtsi 1977. aasta direktiivi 77/249/EMÜ õigusteenuste osutamise vabaduse tulemuslikuma elluviimise kohta artikli 1 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et see ei ole kohaldatav liikmesriigi niisuguste õigusnormide suhtes nagu need, mida käsitletakse põhikohtuasjas ja mis reserveerivad notaritele õiguse kinnitada allkirja õigsust kinnisasjaga seotud asjaõiguste loomiseks või üleandmiseks nõutavatel dokumentidel, mis välistab seega võimaluse, et selles liikmesriigis tunnustataks niisugust kinnitamist mõne teise liikmesriigi advokaadi poolt.**

2. **ELTL artiklit 56 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus liikmesriigi niisugused õigusnormid nagu need, mida käsitletakse põhikohtuasjas ja mis reserveerivad notaritele õiguse kinnitada allkirja õigsust kinnisasjaga seotud asjaõiguste loomiseks või üleandmiseks nõutavatel dokumentidel, mis välistab seega võimaluse, et selles liikmesriigis tunnustataks niisugust kinnitamist mõne teise liikmesriigi advokaadi poolt vastavalt tema tegevuskoha riigi õigusele.**

Allkirjad